

UŽITEČNÉ TIPY A TRIKY PRO WINDOWS

tipy & triky

Pravidelná dávka tipů, lstí a fíglů pro váš operační systém a aplikace

JAN POVOLNÝ

Z deštivých dnů, které by se daly označit slovy klasika o „nešťastném způsobu léta“, jsme se přehoupili do tropického vedra a sucha. Naštěstí ne toho informačního a technologického. Navzdory zažitému sloganu o okurkové sezóně totiž Microsoft uskutečnil další krok k vydání nové a očekávané verze operačního systému Windows Longhorn tím, že ji přejmenoval na Windows Vista a k tomu uveřejnil i logo. Celá tato informace by mohla naznačovat cosi o blížícím se vydání systému v roce 2006.

Ve vloženém článku u tohoto dílu našeho seriálu máte k dispozici množství odkazů obsahujících ukázky (screenshoty i videa) tohoto operačního systému a předvádějící jeho nové technologie a vzhled. Podle všech dostupných informací se máme jako uživatelé určitě nač těšit. A to i přes fakt, že nám na poli procesorů x86 brzy přibude i MacOS X, který také vypadá velmi dobře.

Dnešní sadu tipů a triků lze označit obsahem i rozmanitostí za standardní. Přeji příjemné počtení.

TIPY PRO WINDOWS

Zvyšte výkon

(Windows XP) Dlouholetý čtenář našeho seriálu si teď možná pomyslí něco méně lichotivého o tipech zvyšujících kdesi ve Windows jejich výkon a málokdy skutečně funkčních. A bude mít částečně pravdu. Přesto si jeden ukážeme, neboť jsme zatím tento druh triků pod Windows XP opomíjeli.

Výkon vašich Windows závisí na mnoha okolnostech. Na rychlosti pevného disku, velikosti operační paměti a také na správném nastavení odkládacího souboru. Kde a jak tento soubor nastavit si ukážeme v následujícím odstavci.

Jděte do menu *Start* a zvolte *Ovládací panely*. Pokračujte poklepnáním na ikonu *Systém* a poté na záložku *Upřesnit*. Na této záložce zvolte v sekci *Výkon* tlačítko *Nastavení*. Konfigurační dialog obsahuje hned tři záložky. Na první máte možnost velmi podrobně nastavit jednotlivé drobné animace, které provázejí běžnou práci ve Windows a které vás třeba otravují. Každá animace však nepochybně brzdí výkon počítače jako takového. Lze zde využít i tří předdefinovaných režimů. Druhá záložka umožňuje uživateli lépe specifikovat využití jejich PC. Pokud slouží spíše jako server s běžícími službami na pozadí, lze na tomto místě příslušným směrem optimalizovat využití paměti. Standardní uživatel nemusí tyto volby měnit a může pokračovat nastavením *Virtuální paměti*, což provede poklepnáním na tlačítko *Změnit* v příslušné sekci.

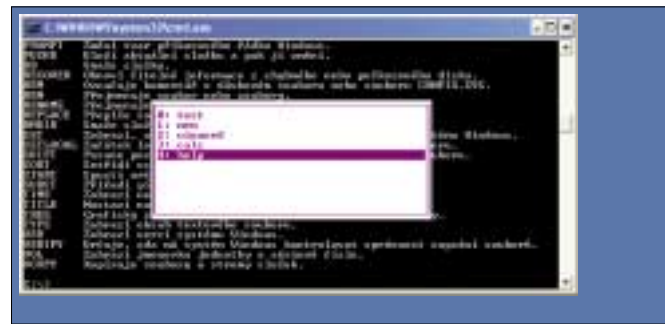
Velikost a nastavení Virtuální paměti ovlivňuje výkon celého počítače. Obvykle se doporučuje

nastavení pevné velikosti, nebo alespoň rozsahu, kde maximální velikost odpovídá dvojnásobku vaší operační paměti RAM. V dialogu lze zvolit jednotku, kde bude soubor virtuální paměti (pagefile.sys) umístěn. Lze tak využít volného diskového prostoru v jiném oddílu, než jsou instalovány Windows. Velikost můžete ponechat na systému, doporučuji však zvolit vlastní dle výše uvedeného. Po nastavení vše potvrďte stiskem OK. Konfigurace je ihned platná a potřebné soubory jsou okamžitě vytvořeny.

Poslední záložka slouží k nastavení DEP, neboli blokáce spuštění dat jistými důležitými systémovými procesy. Celá technologie je velmi dobře popsána v nápovědě Windows, kterou vyvoláte poklepnáním na odkaz umístěný přímo v textu záložky.

A zase Příkazový řádek

(Windows XP) Tipů pro práci s příkazovým řádkem ve Windows XP jsme uveřejnili již několik. Přesto ještě zůstalo pár drobností, které stojí za zmínku. Příkazový řádek je velmi užitečnou součástí Windows. Jednak v něm lze provozovat celkem úspěšně starší aplikace určené původně pro operační systém MS-DOS, jednak jej můžete používat pro spuštění programů na textovém základu nebo pro psaní skriptů.

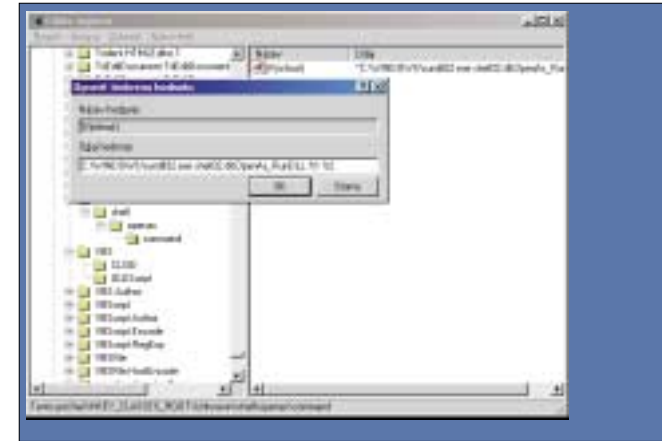
Příkazový řádek spustíte standardně z menu *Start* – *Programy* – *Příslušenství*. Druhou možností je zadat příkaz **cmd** v dialogu *Start* – *Spustit*. Pokud do něj napíšete libovolný příkaz reprezentující aplikaci pro Windows (např. calc), bude tento spuštěn v samostatném okně. Existuje však mnoho dalších užitečných příkazů. Jejich seznam získáte příkazem **help**. Pro snadnější používání obsahuje příkazový řádek historii provedených úkonů. Prostým stiskem šipky „nahoru“ budete tuto historii procházet. Stiskem šipky „vpravo“ zase postupně vypíšete poslední zadaný příkaz.

Svoji funkci mají i funkční klávesy. F1 duplikuje funkci „pravé šipky“, F7 vyvolá pop-up nabídku provedených příkazů, F8 duplikuje funkci „šipky nahoru“ a F9 vám umožní vybrat rychle příkaz ze seznamu prostým zadáním jeho pořadového čísla (to zjistíte například stiskem zmíněné klávesy F7). Příkazem **exit** Příkazový řádek opustíte (a vymažete tak i dosavadní historii).

Chytrá asociace

(Windows 98/XP) Windows již od počátku své existence používají stejný systém názvosloví. Tedy název souboru a třípísmennou koncovku.

ku. Tato koncovka slouží k rozlišení typu souboru, Windows podle ní poznají, kterou aplikaci mají spustit, resp. tato koncovka je asociována s určitou aplikací. Co se ale stane v případě, že je koncovka pro Windows neznámá? Potom vám systém nabídne seznam všech instalovaných aplikací a vy si můžete vybrat, pomocí které chcete soubor zobrazit. Bohužel Windows si tuto vaši volbu pamatují, neboť je v dialogu výběru aplikace standardně zaškrtnuté příslušné políčko. To není v některých případech šťastná volba. Při příštím spuštění se totiž systém na nic neptá a spouští program, který jste použili minule, což ale nemusí být ten ideální a jediný možný.

Jednoduchou editací systémového registru můžete zajistit, aby příslušné políčko zůstalo neaktivní a aby se vás při neznámé asociaci Windows vždy zeptala, jakým programem chcete příslušná data prohlédnout nebo editovat.

Jděte do menu *Start* – *Spustit* a spusťte program **regedit**. V něm pokračujte do klíče *HKEY_CLASSES_ROOT* – *Unknown* – *shell* – *OpenAs* – *command*. Zde poklepejte v pravé části na hodnotu *Výchozí* a za celý řetězec přidejte mezeru a **%2**. Celé to například ve Windows 98 vypadá takto (umístění rundll32.exe ve Windows XP se nepatrně liší)

```
\\C:\WINDOWS\rundll32.exe shell32.dll,OpenAs_RunDLL %1 %2
```

Zavřete regedit. Volba je ihned aktivní a při dalším výběru aplikace pro spuštění neznámého souboru už nebude příslušné políčko v dialogu zaškrtnuto.

Hrátky se Startem

(Windows XP) Vyzdvihované i proklínané menu Start ve Windows, snad nejpoužívanější „tlačítko“, nabízí také různé možnosti nastavení. S přechodem na Windows XP uživateli zpravidla nevyhovoval nový vzhled nabídky Start a mezi první úpravy patřilo přepnutí do „klasiky“. Jedním z důvodů byl i odlišný přístup ke složce dokumentů, která se v nové nabídce jeví pouze jako odkaz a nezobrazuje se seznam posledně otevřených souborů. V dalším odstavci tohoto tipu si ukážeme, jak lze nabídku Start způsobil, včetně určení pozice zmíněných dokumentů.

Nejprve poklepejte pravým tlačítkem na dolní programovou lištu, které vévodí právě menu Start. Z kontextového menu potom vyberte položku *Vlastnosti*. Přejděte na záložku *Nabídka Start* a vedle stejnojmenné položky poklepejte na tlačítko *Vlastní*. Na první záložce konfiguračního dialogu lze nastavit velikost ikon zobrazovaných v menu

také počet naposledy spuštěných aplikací, který tvoří jeho levou část. Můžete také definovat předvolený program pro elektronickou poštu a prohlížení internetu. Na druhé záložce najdete voleb podstatně více. Jejich názvy jsou vesměs srozumitelné a není zde prostor na jejich podrobnější popis. Zmíním se pouze o nastavení dokumentů. V seznamu lze vybrat i starý způsob jejich zobrazení jako jednotlivých souborů, nikoliv jako prostý odkaz do složky. Jejich zobrazení lze také úplně vypnout, včetně vymazání historie.

TIPY PRO MS OFFICE

Použijte předlohu

(PowerPoint 2003) Jelikož mezi tipy pro MS Office silně zanedbáváme nástroj pro tvorbu prezentací PowerPoint, bude dnešní první tip právě o něm. PowerPoint je v dnešní době masově provozovanou aplikací, neboť multimediální prezentace „hýbou“ světem firemních porad. Styl vytváření prezentace používá spousta lidí naprosto shodný: vytvoří jeden snímek, který potom neustále duplikuje (v tom lepším případě). PowerPoint však obsahuje možnost vytvoření takzvaného master snímku, neboli česky předlohy. Na tu si připravíte vše, co je pro snímky společné, vytvořit můžete například i vodotisk. Jak na to, uvidíte v následujícím tipu.

Spusťte PowerPoint a jděte do roletového menu *Zobrazit*. Zde zvolte položku *Předloha* a poté vyberte z menu volbu *Snímek*. Objeví se předpřipravený master, který lze obvyklou cestou vkládání objektů upravovat. Jestliže chcete vytvořit vodotisk, připravte si požadovanou grafiku a poté ji na snímek vložte pomocí roletového menu *Vložit* – *Obrázek* – *Ze souboru* (případně *Klipart*). Upravte její velikost a umístění na snímku a poklepejte do aktivní oblasti obrázku pravým tlačítkem. Z kontextového menu vyberte mož-

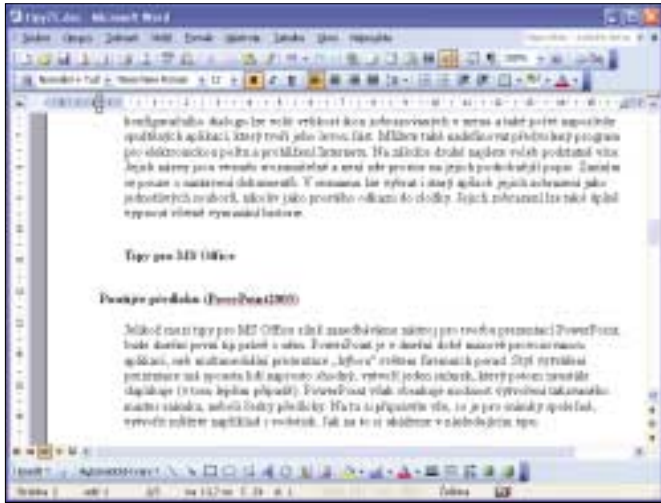

nost *Formát obrázku* a pokračujte na záložku *Obrázek*. Zde v sekci *Nastavení zobrazení* vyberte z roletky možnost *Zesvětlit* (případně *Vodotisk*), nebo nastavte kontrast a jas podle libosti manuálně. Po vytvoření předlohy se vraťte zpět do prezentace stiskem tlačítka *Zavřít předlohu* na plovoucí liště nástrojů.

Vše, co na předloze vytvoříte, je potom pro každý snímek vaší prezentace neměnné a při tvorbě obsahu snímku již nejde s příslušnými objekty předlohy manipulovat. Což je dobře. Máte tak zaručen jednotný vzhled, který není možné neúmyslně pozměnit.

Záporné odsazení

(Word 2003) Jde o nepříliš náročný, ale přesto podle mého názoru užitečný malý tip pro práci s textem ve Wordu. Pokročilejší tvorba textu v tomto editoru zahrnuje definice stylů včetně rozdílné konfigurace jednotlivých odstavců. Různé styly například obsahují odstavce s různým odsazením od základního nastavení rozměru stránky. K definici odsazení

poté slouží i sada ikon, nacházejících se přímo vedle ikony seznamu v liště nástrojů.

Běžně pak definujete velikost odsazení v centimetrech, konkrétně v roletovém menu *Formát* pod položkou *Odstavec* na záložce *Odsazení a mezery*. Málokdo však tuší, že hodnoty odsazení mohou být i záporné. Zkuste zadat do příslušné kolony zápornou hodnotu a dostanete se s označeným textem mimo hranice definované stránky (například vlevo). Tímto způsobem můžete velmi efektně zvýraznit nadpisy kapitol nebo jiné významné součásti dokumentu.

Pracovní prostory

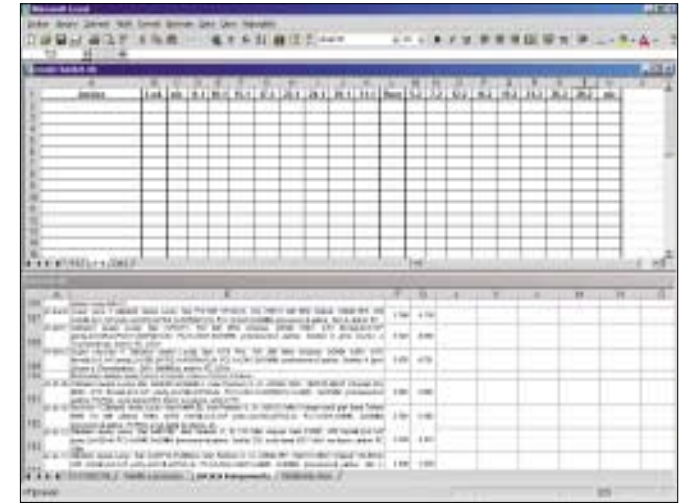
(Excel 2003) V některém z předchozích dílů jsme mluvili o uspořádání pracovní plochy Excelu v případě, že máte otevřeno najednou více souborů a potřebujete je porovnat nebo mezi nimi přesouvat nějaká data. Následující tip tyto možnosti ještě nepatrně rozšiřuje.

Spusťte Excel a v něm otevřete dva nebo více souborů. Nyní nevidíte jednotlivé soubory, vidíte pouze poslední otevřený. Jděte do roletového menu *Okno* a zvolte *Uspořádat*. Uvidíte hned několik možností, jak vedle sebe uspořádat více souborů na jedné pracovní ploše. Vyberte ten pro vás optimální a můžete začít pracovat. To ale není všechno.

Pokud stabilně pracujete s určitými soubory najednou a tato sestava se nemění, máte možnost si nastavení pracovní plochy uložit, abyste jej nemuseli znovu a znovu aktivovat. Zvláště jedná-li se o více souborů naráz, může být jejich opětovné spouštění dosti ubíjející.

Nastavte si tedy rozvržení podle libosti a poté jděte do roletového menu *Soubor*. Zde zvolte trochu neznámou položku *Uložit prostor...* Budete vyzváni ke specifikaci místa a názvu souboru s informacími rozvržení vaší plochy v Excelu. Tento soubor má poněkud nezvyklou příponu XLW (W jako Workspace). Vše uložte.

Příště stačí jen otevřít příslušný XLW soubor a Excel nejen otevře všechny soubory najednou, jak jste je uložili, ale také je rozvrhne na pracovní ploše tak, jak jste si to přáli.

Intertipy

Letní měsíce s sebou nakonec přinesly tolik očekávané teplo a Microsoft uvolnil další podrobnější informace o nové verzi Windows, přejmenované z Longhornu na Vistu. Proto i dnešní internetové odkazy nasměrujeme „na Vistu“ a podíváme se na tento budoucí operační systém očima betatesterů, kteří jej již aktivně užívají.

WinSuperSite Vista

www.winsupersite.com/vista/

O serveru WinSuperSite jsme se už v našem seriálu zmiňovali. V poslední době však přibyla nová sekce s názvem Vista, reprezentující budoucí verzi MS Windows. Odkaz směřuje přímo do prostoru věnovanému plně tomuto operačnímu systému. Kromě již existujících tipů a triků zde naleznete množství velmi zajímavých screenshotů, které nejvíce vypoovídají o vzhledu a funkcích připravovaného operačního systému. K dispozici je také seznam článků a informací vydaných ve světě v poslední době a věnovaných Windows Vista. Nechybí Windows Vista FAQ, které vám pomohou například s přípravou vašeho PC pro instalaci. Zvláště níž se zabírají přímé informace z úst představitelů Microsoftu. Na závěr lze spustit něko-

lik video spotů s ukázkami funkcí a práce v novém Longhornu. Vše ve velmi pěkném „Windows Vista“ designu.

StartKabel.nl a Windows Longhorn

www.startkabel.nl/k/windows-longhorn/

Abychom tu neměli jen stránky v angličtině – na výše uvedeném odkazu najdete velmi povedenou holandskou stránku s množstvím informací o chystaných Windows Longhorn. Stránka je velmi přehledně rozdělena do „windows“, která obsahují vždy informace podle daného tématu v titulku. Naleznete zde FAQ, tipy a triky pro instalaci a práci s Longhornem, aktuality ze světa Longhornu (často směřující na jiné zpravodajské servery), preview, nechybí ani screenshoty. Na stránce se lze přihlásit do diskusních skupin s tématem Longhornu, nebo jen doplnit komunitu související pouze s tímto webem.

Windows Tweaks

www.windows-tweaks.info/html/windows-longhorn.html

I na serveru Windows Tweaks najdeme sekci věnovanou Longhornu. Stránka pochází z dílny německých tvůrců, jednotlivé odkazy ale často směřují na anglické příspěvky, většinu informací tak najdete právě v angličtině. Jako na předchozích stránkách zde naleznete aktuální informace o vý-

voji systému včetně odkazů na stažení volně distribuovaných alfa verzí. Dále je zde sekce pojednávající o bezpečnosti Longhornu, který je jak známo silně provázán s internetem a MSN. V dolní části stránek najdete odkazy na informace ohledně implementace nových funkcí Longhornu do stávajících Windows XP, včetně nového vzhledu pracovní plochy a oken. Stránky obsahují odkazy na stažení utility a diskusní fóra s tematikou Longhornu. Neváhejte s návštěvou sekci věnovaným i ostatním verzím MS Windows.

ActiveWin Longhorn Infocenter

www.activewin.com/longhorn/

Výtečně provedená stránka s množstvím informací o připravovaných Windows Vista. Celý web ActiveWin se opravdu podrobně věnuje světu Windows jako takových. Výše uvedený odkaz po-

tom míří na stránku s informacími o Longhornu. Ty jsou rozděleny do několika tabulek s odkazy. První obsahuje veškeré informace o Longhornu jako operačním systému (například vysvětlení novinek v souborovém systému), ve druhé najdete nezbytné screenshoty hned ve třech galeriích. Ve třetí potom odkazy na další stránky s podobným zaměřením. Nic více, ale také nic méně. Anglicky.

Windows Vista Development Center

msdn.microsoft.com/windowsvista/default.aspx

Také na stránkách Microsoftu (resp. v jejich developerské části MSDN) najdete informace o nových Windows Vista. Opět se jedná o velmi kvalitně zpracovaný web jak po vzhledové, tak po obsahové stránce. Nechybí množství informací o vývoji, podrobný popis použitých technologií, aktivní odkazy na stažení dostupných alfa a beta verzí systému, předvedení jednotlivých nových funkcí, screenshoty, videa, odkazy na diskusní fóra Microsoftu, utility a samozřejmě technická podpora pro betatestery. V datech lze pohodlně vyhledávat. Anglicky.

Windows Vista Tips and Tweaks

www.pro-networks.org/forum/post-368057.html

Výše uvedený odkaz směřuje ve své podstatě na jedno téma diskusního fóra o Windows Vista (bý-

valém Longhornu). Najdete v něm velmi slušné množství tipů a triků, nezřídka spojených s editací systémového registru Longhornu. Tipy jsou velmi podrobně popsány stylem „krok za krokem“, občas doplněny i obrázky. Není to ale pravidlem. Kromě seznamu tipů, který je absolutně neseřazený, zde najdete i další témata týkající se například úpravy vzhledu Windows Vista. Stačí se v úvodu stránky nasměrovat o stupeň výše. Poklepáním na odkaz (Vista) v horní liště získáte přehled článků a aktualit o této nové verzi MS Windows. Vše velmi přehledně zpracované, anglicky.

Software Tips and Tricks

www.softwaretipsandtricks.com

Velmi rozsáhlá stránka s tipy a triky pro nejrůznější software včetně Windows Vista. V úvodu

budete zavaleni množstvím informací, aktualit a dlouhých menu po levé i pravé straně webu. Nechybí odkazy na videa a screenshoty systému Windows Vista. V levé části najdete diskusní fóra, tipy pro Windows XP, tipy a triky obecně, rozdělené tematicky podle druhu softwaru (je jich jistě několik set), velikonoční vajíčka, články o Windows nebo třeba jen odkazy na užitečné utility. Nechybí ani možnost zaslání newsletteru. Bohužel neexistuje žádný efektivní vyhledávač, pouze mapa celého webu. Vše anglicky.

Jen pro Guru

www.only4gurus.com/v3/index.asp

Posledním odkazem dnešního dílu bude velmi rozsáhlá a informacemi nabitá stránka pro počítačové odborníky, správce a tweakery. Stránka se věnuje výhradně světu MS Windows. V úvodu naleznete množství aktualit a informací ze světa Windows, kterým v zásadě věvodí videa a screenshoty z nových Windows Vista. Základním navigačním nástrojem je pak levé menu, kde najdete všechny podstatné sekce celého webu. Nechybí zde všechny možné „windows like“ programovací jazyky a technologie, sekce o Windows serveru, MS Exchange a mnoho dalších. Pro nás je důležitý odkaz *Longhorn*, kterým se dostaneme přímo do oblasti našeho zájmu. Zde najdete opět screenshoty a videa, Windows Vista FAQ a další články. Vše anglicky.

